

ΚΕΙΜΕΝΟ ΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Αθήνα βρίσκεται τα τελευταία χρόνια σε μία βαθειά, πολλαπλή και συνεχώς διογκούμενη κρίση.

Οι συνιστώσες της κρίσης είναι πολλές. Βίαιη αλλαγή των αστικών λειτουργιών στο ιστορικό κέντρο αλλά και στις γειτονιές της πόλης, βαθμιαία απόσυρση των κατοίκων της στα προάστια και κατάληψη μεγάλων τμημάτων του κέντρου από «περιθωριακά στοιχεία», αποδυνάμωση της νόμιμης επιχειρηματικής δραστηριότητας και εξάπλωση του παραεμπορίου, αύξηση του αριθμού των κενών ή και εγκαταλειμμένων κτιρίων και διαμερισμάτων, ραγδαία μείωση του αστικού τουρισμού, εμφανής εγκατάλειψη του δημοσίου χώρου, απαξίωση του κτιριακού αποθέματος, δημοσίου και ιδιωτικού, αυξανόμενη εγκληματικότητα/παραβατικότητα, χρήση ναρκωτικών, πορνεία και συνακόλουθη απαξίωση ή και εξαθλίωση των ιστορικών ορόσημων και διαδρομών της πόλης (πλατεία Κλαυθμώνος, Εμπορικό Τρίγωνο, Σταδίου, πλατεία Δικαιοσύνης, Χαυτεία, Αθηνάς, περιοχή Εθνικού Θεάτρου, Γερανίου, πλατεία Θεάτρου, πλατεία Λαυρίου, πλατεία Βάθη, περιοχή Μουσείου, πλατεία Βικτωρίας, Πατησίων κ.λπ.).

Τα προβλήματα αυτά περιγράφουν μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης και απαιτούν επείγουσα παρέμβαση. Η παρέμβαση αυτή δεν μπορεί να περιορίζεται σε λογικές «ωραιοποίησης» της πόλης και σε εξωραϊσμούς πλατειών και οδών. Στην κατάσταση που είναι σήμερα η Αθήνα, **απαιτείται ένα στοχευμένο πρόγραμμα δράσης που θα δίνει έμφαση στην οικονομική και κοινωνική αναζωογόνηση της πόλης**, τη στήριξη της πραγματικής οικονομίας της, τη διατήρηση και επαύξηση των θέσεων εργασίας, την ενίσχυση της αστικής επιχειρηματικότητας και την προσέλκυση νέων, ανταγωνιστικών, χρήσεων και λειτουργιών. Η επιβίωση της πόλης είναι ταυτόσημη με την οικονομία της και τη συνεκτικότητα του κοινωνικού της ιστού. Από εκεί πρέπει να ξεκινήσει κανείς. Άλλωστε και η διεθνής εμπειρία δείχνει ότι **η ανασυγκρότηση και η αναγέννηση μιας αστικής περιοχής περνά**

πρωτίστως από τη βελτίωση των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών και, δευτερευόντως, από τις όποιες αισθητικές ή «πράσινες» παρεμβάσεις.

Πρέπει να τονιστεί ότι η κατάσταση του κέντρου της Αθήνας έχει διαμορφωθεί από πλήθος προβλημάτων πολλών τύπων. Πέρα όμως από τα οικονομικά, υπάρχουν προβλήματα πολεοδομικά, περιβαλλοντικά, ή συνδεδεμένα με τη διαχείριση του χώρου και την τήρηση των νόμων, καθώς και πολλά σχετικά πρόσφατα προβλήματα όπως η ραγδαία αύξηση και υπερσυγκέντρωση μεταναστών σε περιοχές του κέντρου (ιδίως παράνομων και, σε σημαντικό βαθμό, με χαμηλό βαθμό ενσωμάτωσης), η μείωση των θέσεων εργασίας και το αυξανόμενο ποσοστό ανεργίας και υποαπασχόλησης, η αύξηση των αστέγων, η υποβάθμιση των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας και περίθαλψης, οι αυξανόμενες κοινωνικές εντάσεις και τα φαινόμενα ρήξης της κοινωνικής συνοχής. Αυτή η διαπλοκή προβλημάτων πολλών τύπων καθιστά το σημερινό πρόβλημα του κέντρου της πόλης σύνθετο και δυσεπίλυτο.

Για την αντιμετώπιση της πολυδιάστατης αυτής κρίσης απαιτούνται, αντίστοιχα, μέτρα και παρεμβάσεις διαφόρων ειδών, στο πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου προγράμματος. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται ορισμένα γενικότερα θέματα πολιτικής που συνδέονται άμεσα με την αντιμετώπιση των προβλημάτων του κέντρου (Ενότητα 2) και ακολουθεί παρουσίαση των βασικών αξόνων δράσης (Ενότητα 3) καθώς και ανάλυση επιλεγμένων επιμέρους δράσεων (Ενότητα 4).

2. ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Θα αναφέρουμε τέσσερα ζητήματα με κρίσιμη σημασία.

Το πρώτο ζήτημα είναι η σε εξέλιξη δημοσιονομική και οικονομική κρίση. Παρόλο που τα προβλήματα του κέντρου έχουν εμφανιστεί πριν από αυτή, δεν υπάρχει ωστόσο αμφιβολία ότι η οικονομική κρίση επιδεινώνει συνολικά την κρίση του κέντρου, μέσω της αυξανόμενης πίεσης στις οικονομικές δραστηριότητες, στην απασχόληση και της συνεπακόλουθης επίδρασης στο κοινωνικό κλίμα, αλλά και μέσω του περιορισμού των δημοσιονομικών περιθωρίων χρηματοδότησης μέτρων για την αντιμετώπιση της κρίσης. Ταυτόχρονα, η κρίση του κέντρου επιδρά αναδρασικά στην οικονομική κρίση. Η πτώση του αθηναϊκού τουρισμού αποτελεί προφανή περίπτωση απώλειας δυνητικών πόρων / ανάπτυξης, ενώ μια άλλη τέτοια αρνητική ανάδραση είναι οι δημοσιονομικές απώλειες λόγω του παραεμπορίου.

Το δεύτερο εξαιρετικά σημαντικό ζήτημα σε εθνικό επίπεδο συνδέεται με την παράνομη μετανάστευση, ως φαινόμενο και ως πολιτική. Είναι σαφές ότι κάποια στοιχεία της κρίσης του κέντρου, π.χ. πολεοδομικά προβλήματα αλλά και συνδεόμενα με ορισμένα φαινόμενα παραβατικότητας, εμφανίστηκαν πριν από τη μαζική έλευση μεταναστών και ακόμα και σήμερα, δεν αποτελούν συνέπεια της παρουσίας μεταναστών αλλά ευρύτερων συμπεριφορών και πρακτικών. Από την άλλη πλευρά, ωστόσο, είναι επίσης σαφές ότι η αύξηση της εγκληματικότητας, η ριζική αλλοίωση του κοινωνικο-πολιτισμικού χαρακτήρα ορισμένων περιοχών που οδήγησε στην απομάκρυνση όσων από τους παλαιούς κατοίκους είχαν την οικονομική δυνατότητα να το πράξουν, με αποτέλεσμα την παραμονή των πιο ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού και την «γκετοποίηση» τμημάτων του κέντρου, είναι συνδεδεμένα με την εκτός κλίμακας παρουσία αλλοδαπών, σε πολύ μεγάλο ποσοστό παρανόμων. Η όποια αντιμετώπιση των προβλημάτων του κέντρου δεν θα είναι αποτελεσματική αν συνεχιστεί η αθρόα και ανεξέλεγκτη εισροή παρανόμων μεταναστών, που θα ανατροφοδοτεί τα προβλήματα και θα ακυρώνει τις λύσεις που θα δίνονται. Είναι προφανές ότι το ζήτημα ανάγεται στην εθνική μεταναστευτική πολιτική, ως προς το σκέλος της ανακοπής της εισόδου, ως προς το σκέλος των πολιτικών ενσωμάτωσης και ως προς τη νόμιμη διαμονή τους.

Το τρίτο γενικότερο ζήτημα είναι η κατάσταση του πολιτικο-διοικητικού συστήματος. Η οξύτατη κρίση του τελευταίου και οι επιμέρους συνιστώσες του αποτελούν παράγοντα που δυσκολεύει σημαντικά την εφαρμογή ενός αποτελεσματικού προγράμματος. Η έλλειψη συνέχειας των προσπαθειών που έχουν κατά καιρούς εκδηλωθεί για την αντιμετώπιση της κρίσης του κέντρου της Αθήνας, συνδέεται ευθέως με τις αδυναμίες της διοίκησης και του συνολικού πολιτικο-διοικητικού συστήματος: την έλλειψη αποτελεσματικότητας και την απουσία ισχυρής πολιτικής βούλησης και διεύθυνσης. **Ωστόσο, για να υπάρξει ολοκληρωμένη αντιμετώπιση της κρίσης πρέπει να συμμετάσχουν πολλοί δημόσιοι φορείς. Επομένως κάθε αστοχία ενός φορέα μπορεί να θέτει σε κίνδυνο τη συνολική επίτευξη των στόχων του Προγράμματος, λόγω της αλληλεξάρτησης των δράσεων. Ειδικότερα προβλήματα όπως η διάσπαση των αρμοδιοτήτων, η απουσία μηχανισμών συντονισμού, η ισχνότητα των διαδικασιών διακυβέρνησης (συνεργασίας δημόσιου-ιδιωτικού-κοινωνικού τομέα), και το ζήτημα της μητροπολιτικής διακυβέρνησης, αποτελούν παραμέτρους που αυξάνουν τις δυσκολίες.**

Το τέταρτο σοβαρό ζήτημα σχετίζεται με το δικαίωμα στην ασφαλή διαβίωση που δοκιμάζεται ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια στην Αθήνα. Τα εγκλήματα κατά της ζωής και της ιδιοκτησίας συνεχώς αυξάνονται, όπως και η λεγόμενη «εγκληματικότητα του δρόμου» (αρπαγή τσαντών, επιθέσεις και ληστείες σε ηλικιωμένους, παιδιά και γυναίκες κ.λπ.) η οποία εμπεριέχει το στοιχείο της ακραίας βίας. Σύμφωνα με επίσημες στατιστικές, μετά από πολλές δεκαετίες κατά τις οποίες η ελληνική πρωτεύουσα ήταν από τις πλέον ασφαλείς πόλεις παγκοσμίως, η Αθήνα έχει πλέον έντονο πρόβλημα εγκληματικότητας. Επιπλέον, τόσο στο ιστορικό Κέντρο, όσο και στις άμεσες ζώνες επιρροής του και στις όμορες γειτονιές, εντείνονται τα φαινόμενα της παραβατικότητας που υπονομεύουν την ποιότητα ζωής και την υγιή επιχειρηματικότητα και εμποδίζουν την επιστροφή των κατοίκων στην πόλη. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται η αύξηση των παράνομων χρήσεων και λειτουργιών, ιδίως παράνομων καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος και οίκων ανοχής, η λειτουργία χώρων συνάθροισης κοινού χωρίς άδεια, η εντεινόμενη ηχορύπανση λόγω παράνομης χρήσης μουσικής ή και

μουσικών οργάνων, η παράνομη στάθμευση και ιδίως η αυθαίρετη κατάληψη οδών, πλατειών και πεζοδρομίων από παράνομες χρήσεις και δραστηριότητες (παράνομα τραπεζοκαθίσματα και άλλες εγκαταστάσεις και κατασκευές κλπ), οι βανδαλισμοί δημοσίων και ιδιωτικών κτιρίων, αλλά και οι καταλήψεις κενών ή εγκαταλελειμμένων κτιρίων και η μετατροπή τους σε εστίες επικινδυνότητας, πολλαπλής ρύπανσης και όχλησης.

Για την εμφάνιση και τη διόγκωση των προβλημάτων αυτών προέχουσα θέση ευθύνης κατέχει η μακροχρόνια ανοχή του κράτους σε ποικίλες εκδηλώσεις ανομίας και παρανομίας, μικρής ή μεγάλης. Η κατάσταση αυτή έχει εμπεδώσει, σε ορισμένα τμήματα της κοινωνίας, το αίσθημα της ατιμωρησίας και της συστηματικής ανυπακοής στο νόμο, φαινόμενο που έχει ενταθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια.

3. ΑΞΟΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ

Η αντιμετώπιση της κρίσης διέρχεται μέσα από ένα σύνολο αξόνων δράσης. Οι προτεινόμενοι άξονες δράσης είναι οι εξής:

1. Ενίσχυση επιχειρηματικότητας
2. Ενίσχυση δραστηριοτήτων κέντρου (τουρισμός, εμπόριο, βιοτεχνία και επαγγελματίες
3. Αναθέρμανση αγοράς ακινήτων
4. Ταυτότητα και στρατηγική επωνυμίας (branding)
5. Ψηφιακή πόλη
6. Προώθηση μίας ασφαλούς πόλης
7. Ενίσχυση του κοινωνικού χαρακτήρα της πόλης
8. Στήριξη του Εθελοντισμού

Άξονας 1 Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας

Προτεραιότητα στην κατεύθυνση αυτή πρέπει να είναι η ενίσχυση της δημιουργικότητας των πολιτών, ιδίως των νέων ανθρώπων, και των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών σε νέους και δυναμικά αναπτυσσόμενους τομείς. Ειδικότερα, η στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που καινοτομούν, επενδύουν στη γνώση, δημιουργούν νέες θέσεις απασχόλησης και, ταυτόχρονα, είναι περιβαλλοντικά ευαίσθητες και κοινωνικά υπεύθυνες.

Η φιλοσοφία της ενίσχυσης για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας δεν είναι στη λογική των επιδοτήσεων και της εξάρτησης των επιχειρήσεων από τις κρατικές δομές. Αντίθετα, ο επιδιωκόμενος στόχος είναι η συνδρομή στην ανάδειξη επιχειρήσεων ικανών να επιβιώσουν σε μια δύσκολη αγορά. Αυτό δεν σημαίνει πως οι επιχειρήσεις δεν θα πρέπει να εκμεταλλευτούν τυχόν ενισχύσεις ή κίνητρα που δίδονται, αλλά ότι δεν θα πρέπει να αποκτούν διαρκή εξάρτηση.

Άξονας 2 Μέτρα για την ενίσχυση των βασικών οικονομικών δραστηριοτήτων του κέντρου: τουρισμός, εμπόριο, βιοτεχνία και επαγγελματίες

Παρόλο που ο τουρισμός, αποτελεί μια από τις κυριότερες οικονομικές δραστηριότητες της χώρας, στην Αθήνα βρίσκεται σε κάμψη. Είναι σαφές ότι υπάρχουν σημαντικές δυνατότητες αναβάθμισης και εκτίναξης της τουριστικής δραστηριότητας στην πόλη. Ειδικότερα, ο τουρισμός της Αθήνας δεν θα πρέπει να είναι μόνο μεταγωγικός (προς νησιά, κλπ), ούτε να περιορίζεται σε εμπορικό (εμπορικοί αντιπρόσωποι και εκθέσεις) και συνεδριακό. Αντίθετα θα πρέπει να αναπτυχθούν πρωτοβουλίες σε τομείς όπου η Αθήνα διαθέτει μεγάλα συγκριτικά πλεονεκτήματα (π.χ. πολιτισμό), ενισχύοντας έτσι και τη διεθνή της ταυτότητα.

Άλλο ένα συστατικό στοιχείο της Αθήνας ως κοσμοπολίτικης πόλης είναι το εμπόριο. Είναι γεγονός ότι οι σημερινές συνθήκες, έχουν καταστήσει τη λειτουργία των εμπορικών καταστημάτων προβληματική. Τα περισσότερα καταστήματα βρίσκονται σε κρίση λόγω της πτώσης της αγοραστικής δύναμης των πολιτών, της επιδείνωσης των συνθηκών επιχειρηματικής λειτουργίας (εγκληματικότητα, αποκλεισμοί λόγω κινητοποιήσεων, κλπ) αλλά και της μετακίνησης μεγάλου τμήματος της ζήτησης σε περιφερειακά κέντρα και της αναδιάρθρωσης των μορφών με τις οποίες προσφέρονται οι εμπορικές υπηρεσίες (εμπορικά κέντρα κ.λπ.). Θα πρέπει επομένως να επιδιωχθεί η αναζωογόνηση της εμπορικής κίνησης στο κέντρο της πόλης.

Παράλληλα, τα τελευταία χρόνια έχουν μετακινηθεί από το κέντρο ή έχουν κλείσει μια σειρά από επιχειρήσεις, ιδιαίτερα μικρομεσαίες, του τομέα της μεταποίησης και των διαφόρων υπηρεσιών. Οι επιπτώσεις της αραίωσης αυτής δεν είναι θετικές για την πόλη, ενώ ταυτόχρονα, ισχνή διαφαίνεται η τάση εγκατάστασης στο κέντρο νέων επαγγελματιών. Η διατήρηση της βιοτεχνίας και της μικρής ή μη οχλούσας μεταποίησης εντός των ορίων της πόλης είναι συστατικό στοιχείο της συνεκτικότητας του αστικού ιστού, της επιδίωξης για τη συνεκτικότητα της πόλης (αρχή της συμπαγούς πόλης), και της οικονομικής της ζωής. Η δυνατότητα επανεγκατάστασης των επαγγελματιών στο Κέντρο αλλά και η

προσέλκυση νέων, αποτελεί επιλογή της πόλης και αντικείμενο στοχευμένης πολιτικής.

Άξονας 3 Μέτρα για την αναθέρμανση της αγοράς ακινήτων

Η οικοδομική δραστηριότητα, και η συνακόλουθη ανάπτυξη της αγοράς ακινήτων έχουν αποτελέσει, καθ' όλη την μεταπολεμική περίοδο, από τις βασικές κινητήριες δυνάμεις της οικονομίας και μάλιστα ενίοτε εργαλείο θέρμανσης και αποθέρμανσής της. Παρόλο που η ανάπτυξη μιας χώρας δεν μπορεί να στηρίζεται μόνο στην οικοδομική δραστηριότητα, η δραστηριότητα αυτή αποτελεί σημαντική συνιστώσα ανάπτυξης, ειδικά σε χώρες όπως η Ελλάδα που έχει αναπτύξει και σχετική εξειδίκευση στις κατασκευές.

Η επιδιωκόμενη αναθέρμανση της αγοράς ακινήτων μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην αναθέρμανση της οικονομίας, και στην αναζωογόνηση του αστικού ιστού κινητοποιώντας την κατοίκηση και την επαγγελματική στέγαση¹. Στην κατεύθυνση αυτή, οι σχετικές δράσεις θα πρέπει να δίνουν έμφαση σε θέματα της φορολογίας και των αντικειμενικών αξιών.

Άξονας 4 Ενίσχυση της ταυτότητας και branding της Αθήνας και του κέντρου της

Σημαντική συνιστώσα του άξονα αυτού είναι η ενίσχυση της ταυτότητας της πόλης και επιμέρους περιοχών, έννοια που εν μέρει αντιστοιχεί στον όρο «city branding». Με τον όρο αυτό εννοούμε την απόδοση συγκεκριμένης χωρικής ταυτότητας σε επιμέρους περιοχές της πόλης ώστε να διαμορφωθεί μία κεντρική ιδέα για τα χαρακτηριστικά και την αστική προσωπικότητα κάθε περιοχής. Το city branding μπορεί να πάρει πολλές μορφές, όπως ένα όνομα, σήμα, σύμβολο (logo), ή ένα σύνθημα (slogan). Σκοπός είναι να αναδειχθούν τα ιδιαίτερα στοιχεία της περιοχής που θα προσελκύσουν συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες οι οποίες θα κάνουν τη χρήση της περιοχής για διαφορετικούς σκοπούς (π.χ. ελεύθερο χρόνο,

¹ Η αναθέρμανση της αγοράς ακινήτων προβλέπεται εμμέσως και από το Ρυθμιστικό Σχέδιο της Αθήνας (ΡΣΑ-2021) μέσω της ευρύτερης κατεύθυνσης για αναπλάσεις περιοχών.

εργασία, επιχειρηματικότητα, κατοικία, κ.λπ.). Η στρατηγική branding (που συνδέεται άρρηκτα με το marketing, δηλαδή τη στρατηγική προβολή) καλείται να αντλήσει στοιχεία από διαφορετικές επιστημονικές προσεγγίσεις, να λάβει υπόψη τις ιδιαιτερότητες διαφορετικών ομάδων και εξειδικευμένων αγορών, να αντιμετωπίσει απρόβλεπτα γεγονότα ή κρίσεις και να ανιχνεύσει τις ιδιαίτερες οικονομικές και κοινωνικές συνιστώσες μιας περιοχής.

Άξονας 5 Πρώθηση ψηφιακής πόλης και ανάπτυξη συστημάτων διαχείρισης

Η διαρκώς εντεινόμενη ανάγκη ανάπτυξης και επικαιροποίησης ψηφιακών υποδομών και υπηρεσιών, αποτελεί αναμφισβήτητη πραγματικότητα. Μεταξύ άλλων, η πρώθηση της ψηφιακότητας παίζει επίσης εκπαιδευτικό ρόλο για το γενικότερο πληθυσμό και βοηθά στον αναγκαίο ψηφιακό αλφαριθμητισμό του. Ως εκ τούτου, θα προταθεί σειρά δράσεων στην κατεύθυνση αυτή.

Άξονας 6 Πρώθηση μίας ασφαλούς πόλης

Η αναγνώριση των προβλημάτων της παραβατικότητας και της εγκληματικότητας, στις πραγματικές και καθημερινές τους διαστάσεις, επείγει. Η αποκατάσταση της ευνομίας και η ενεργός προστασία των πολιτών αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για τη διατήρηση της κοινωνικής ειρήνης και της κοινωνικής συνοχής, αλλά και για τη στήριξη της οικονομικής βάσης της Αθήνας, την ανάκτηση και αναβάθμιση του δημοσίου χώρου της, καθώς και τη διατήρηση του πληθυσμού της και την επανακατοίκηση της πόλης. Η εμπέδωση αισθήματος ασφάλειας στην καθημερινότητα του πολίτη και η αυστηρή τήρηση της νομιμότητας προς κάθε κατεύθυνση οφείλουν να προηγηθούν αλλά και να είναι συμβατές με κάθε άλλη παρέμβαση, αναπτυξιακή, πολεοδομική, αρχιτεκτονική, κυκλοφοριακή και αισθητική.

Άξονας 7 **Ενίσχυση του κοινωνικού χαρακτήρα της πόλης**

Οι περισσότερες συζητήσεις για τα προβλήματα της πόλης και του κέντρου της αναφέρονται σε σημαντικά κοινωνικά ζητήματα – όπως η συγκέντρωση ευάλωτων πληθυσμών (άστεγοι, εξαρτημένοι από ναρκωτικές ουσίες, μετανάστες, αθίγγανοι) – όχι ως θέματα καθ' εαυτά, αλλά ως παράγοντες που εμποδίζουν το κέντρο να αναπτυχθεί και να αναβαθμιστεί. Σε μια κοινωνία που αναζητεί συναινέσεις, οι λύσεις για τα κοινωνικά προβλήματα πρέπει να αναζητηθούν πέρα από την απλή μετατόπιση των ομάδων που θεωρούνται προβληματικές και από την αυστηρότερη αστυνόμευση. Επομένως θα χρειαστεί να εστιάσουμε στο ποιες εναλλακτικές πολιτικές μπορούν να αναπτυχθούν ώστε να εξυπηρετείται ο διπλός στόχος της προστασίας των ευάλωτων ομάδων (με την έννοια, κατά περίπτωση, της ομαλής ένταξης, της απεξάρτησης, της επανένταξης, της άρσης του αποκλεισμού κ.ο.κ.) και της αναβάθμισης του κέντρου.

Στις σημερινές συνθήκες, όπου η διεκδίκηση κοινωνικών πόρων όπως και η επιστροφή σε δομές κλασικού κράτους πρόνοιας – οι οποίες για την Ελλάδα και την υπόλοιπη Νότια Ευρώπη ουδέποτε αναπτύχθηκαν σημαντικά – απονομιμοποιούνται καθημερινά, το ζητούμενο είναι να βρεθούν τρόποι ώστε η κοινωνία της πόλης να μην αφεθεί στο έλεος της φιλανθρωπίας και οι κοινωνικές σχέσεις να μην ρυθμίζονται με καταναγκασμό αλλά με διαδικασίες συναίνεσης και συνοχής.

Άξονας 8 **Στήριξη του Εθελοντισμού**

Η αντιμετώπιση των προβλημάτων του ιστορικού κέντρου της Αθήνας αποτελεί κοινή ευθύνη που απαιτεί δράση εκ μέρους όλων των αρμοδίων φορέων διακυβέρνησης σε συνεργασία με τους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, τον ιδιωτικό τομέα καθώς και τους πολίτες. Η ευαισθητοποίηση και η συνδρομή των πολιτών, είτε ως κάτοικοι του ιστορικού κέντρου της Αθήνας, είτε ως επιχειρηματίες αυτού, αλλά και γενικότερα ως φίλοι και επισκέπτες του ιστορικού κέντρου, μπορεί να λειτουργήσει καταλυτικά στην αντιμετώπιση της κρίσης, ειδικά ως

παράλληλη/συμπληρωματική δράση, αλλά και σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς.

4. ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΔΡΑΣΕΩΝ

Καθορισμός ειδικών ενισχύσεων προς τις ιδιωτικές επιχειρήσεις

Η δράση αυτή έχει ως αντικείμενο αφενός τη διαμόρφωση ενός συστήματος ειδικών ενισχύσεων για τις επιχειρήσεις στο κέντρο της Αθήνας, ή σε ιδιαίτερα προβληματικά τμήματα αυτού, με στόχο την προστασία, ανάπτυξη και διαφοροποίηση της οικονομικής δραστηριότητας για επιχειρήσεις που λειτουργούν, ιδρύονται ή μετακινούνται σε προβληματικές ζώνες του κέντρου και αφετέρου την κοινωνική και πολεοδομική συνοχή και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης για τους κατοίκους της περιοχής (πχ. μπορεί να εξεταστούν προϋποθέσεις όπως ένα σημαντικό ποσοστό των απασχολούμενων να κατοικούν στην περιοχή).

Μπορούν να εξεταστούν διάφορες δυνατότητες, όπως:

(α) Τροποποίηση του ν. 3908 / 2011 «Ενίσχυση Ιδιωτικών Επενδύσεων για την Οικονομική Ανάπτυξη, την Επιχειρηματικότητα και την Περιφερειακή Συνοχή» ούτως ώστε να προβλέπει:

- ενίσχυση του χονδρικού και λιανικού εμπορίου το οποίο σήμερα, πλην της εμπορίας αυτοκινήτων και μοτοσικλετών, εξαιρείται.²
- προσθήκη, ενδεχομένως, στις κατηγορίες ενισχυόμενων τουριστικών επενδύσεων (άρθρο 2 παρ. 3.ζ), δηλ. αυτών που εξαιρούνται από τη γενική απαγόρευση ενίσχυσης ξενοδοχειακών μονάδων, του αστικού τουρισμού / city break, εφόσον υπάρξει και μηχανισμός πιστοποίησής του.
- αύξηση του προβλεπόμενου (άρθρο 5 παρ. 5) ποσοστού ενίσχυσης στην Αττική, ειδικά για προβληματικές περιοχές ευρύτερου κέντρου Αθήνας (προφανώς μπορεί να εξεταστεί ευρύτερη εφαρμογή) από 15%/20%/25% που είναι σήμερα για μεγάλες / μεσαίες / μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις σε 20%/30%/40% αντίστοιχα, με αξιοποίηση των προβλεπόμενων ορίων περιφερειακού χάρτη.³

² Σημειώνεται ότι το εμπόριο δεν ανήκει στους τομείς που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του Γενικού Απαλλακτικού Κανονισμού (βλ. άρθρο 2 παρ. 2 του νόμου). Η εξαίρεση του αποτελεί ελληνική επιλογή.

³ Σύμφωνα με το Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων 2007-2013 (2006 / C286 / 04), στην Αττική και για την περίοδο 1.1.2011–31.12.2013, το ανώτατο όριο επενδυτικών ενισχύσεων ορίζεται σε 20% αλλά για επενδυτικά σχέδια με επιλέξιμες δαπάνες που δεν υπερβαίνουν τα 50 εκατ. ευρώ, το ανώτατο αυτό όριο προσαυξάνεται κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες για μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις και κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες για μικρές επιχειρήσεις σύμφωνα με τον ορισμό της σύστασης της Επιτροπής της 6ης Μαΐου 2003, σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων (ΕΕ L 124 της

(β) Εφαρμογή συστήματος ανάλογου με τις «zones franchises urbaines ZFU» ή «Urban Free Zones» που εφαρμόζεται σε διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες (π.χ. Γαλλία, στη Λυών και στο Παρίσι το «σχέδιο Grand Paris»), που να περιλαμβάνει άμεσες επιδοτήσεις, ενισχύσεις επιτοκίου ή φορολογικές απαλλαγές.⁴

(γ) Απαλλαγές από ορισμένες κατηγορίες δημοτικών τελών, υπό προϋποθέσεις.

(δ) Ενισχύσεις για συστάδες ή συσπειρώσεις δραστηριοτήτων (clusters), αυτοτελώς, ή με χρήση μείγματος των προηγούμενων περιπτώσεων.

(ε) Φορολογικές απαλλαγές για ειδικές / ευάλωτες κατηγορίες αυτοαπασχολούμενων.

Επισημαίνεται, επίσης, ότι για την επόμενη προγραμματική περίοδο (2014-2021) η ελληνική πλευρά πρέπει εγκαίρως να φροντίσει ώστε ο νέος Περιφερειακός Χάρτης Ενισχύσεων να επιτρέπει τέτοιες ενισχύσεις (όρια) αλλά και να προβλέπει ειδικές ενισχύσεις για προβληματικές αστικές ζώνες.

Ειδικά μέτρα στήριξης του τουρισμού στο κέντρο Αθήνας

Η ανάπτυξη του αστικού τουρισμού γενικά εξαρτάται από το περιβάλλον της αναψυχής, δηλαδή από το ευχάριστο περιβάλλον του κέντρου της πόλης (ελκυστική αρχιτεκτονική και ενδιαφέροντες δρόμους, πλατείες, έργα τέχνης, πάρκα, βιομηχανική κληρονομιά, ιστορικά χαρακτηριστικά) και το κοινωνικό-πολιτιστικό περιβάλλον (γλώσσα, τοπικά έθιμα, τρόπος ζωής, γενική ζωντάνια), καθώς επίσης και από τους χώρους των δραστηριοτήτων (θέατρα, κινηματογράφοι, μουσεία, αίθουσες τέχνης και συναυλιών κ.ά.), από όλες οι μορφές των εξυπηρετήσεων φαγητού και ποτού, από ένα ευρύ φάσμα εξυπηρετήσεων αγορών και τέλος από την πρόσβαση, το παρκάρισμα, τις πινακίδες και υπηρεσίες τουριστικών πληροφοριών.

Ουσιαστικά δηλαδή η στήριξη του τουρισμού εξαρτάται και από την ποιότητα ζωής στην πόλη που κατ' αρχάς αφορά τους κατοίκους της. Πιο

20.5.2003, σ. 36)).

⁴ Ένα τέτοιο σύστημα σήμερα θα πρέπει να εφαρμοστεί στο πλαίσιο του Κανονισμού CE 1998 / 2006 που αφορά την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης στις ενισχύσεις de minimis (ενισχύσεις που δεν υπερβαίνουν τις 200.000 ευρώ που χορηγούνται για μια περίοδο τριών ετών δεν θεωρούνται κρατικές ενισχύσεις).

συγκεκριμένα, από την ποιότητα του εμπορίου, το βαθμό επίτευξης της αστυνόμευσης, καθαριότητας και φωτισμού, την ποιότητα και (κυρίως) τη συχνότητα δρομολογίων των ΜΜΜ, την ποιότητα εξυπηρέτησης των ταξί.

α) Δράσεις που έχουν ήδη προταθεί ή προγραμματιστεί:

- Αναθεώρηση σχεδίου τουριστικής προβολής
- Επαναδραστηριοποίηση Γραφείου Συνεδρίων στο πλαίσιο της Ε.Τ.Ο.Α.Α
- Ενίσχυση της Πρωτοβουλίας «This is My Athens»
- Προώθηση προγραμμάτων αστικού τουρισμού στο Ιστορικό και Εμπορικό Κέντρο της Αθήνας, σε συνεργασία με αρμόδιους κοινωνικούς και οικονομικούς φορείς (π.χ. Εμπορικός Σύλλογος Αθήνας, ΕΒΕΑ, Ένωση Ξενοδόχων Αττικής κ.λπ.), ιδίως για την ανάδειξη της σύγχρονης ιστορίας και των σημαντικών τοπόσημων της πόλης
- Επεξεργασία εκπαιδευτικών προγραμμάτων για την ιστορία της πόλης των Αθηνών και τη διαμόρφωση προτύπων διαδρομών - περιπάτων στο κέντρο της πόλης αλλά και στις συνοικίες της Αθήνας, σε συνεργασία με αρμόδιους κοινωνικούς και εκπαιδευτικούς φορείς (πρόγραμμα «Γνωρίζουμε την πόλη μας»)
- Ανάλυση πρωτοβουλιών φιλοξενίας ξένων προσωπικοτήτων, εκπροσώπων μέσω ενημέρωσης, tour operators, κ.λπ.
- Δημιουργία πρόσθετων Κέντρων Πληροφόρησης επισκεπτών σε «στρατηγικά σημεία», πλέον των υφιστάμενων στο αεροδρόμιο «Ελ. Βενιζέλος» και στη Δ. Αρεοπαγίτου, π.χ. στο Γκάζι.
- Σήμανση σημαντικών τουριστικών και πολιτιστικών πόρων (έχει προκηρυχθεί από το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων διαγωνισμός ιδεών «Ενιαία Εικόνα και Ταυτότητα για τα Μνημεία και Μουσεία της Ελλάδας».

β) Προτεινόμενες νέες δράσεις στήριξης τουρισμού:

- Κάρτα Πόλης
- Κίνητρα για παράταση της διαμονής των επισκεπτών στην πόλη (μίνιμουμ στόχος η εβδομάδα και όχι το τριήμερο)
- Πακέτα συνδυασμού διαμονής, φαγητού, αγορών, επισκέψεων σε αξιοθέατα, παρακολούθησης πολιτιστικών εκδηλώσεων σε χώρους όπως Μέγαρο Μουσικής, Παλλάς, Ίδρυμα Κακογιάννη, Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών κ.α. Τέτοια πακέτα μπορεί να παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για κατοίκους π.χ. της Κύπρου ή κοντινών στην Αθήνα περιοχών με ευκολία οδικής και σιδηροδρομικής πρόσβασης (Χαλκίδας, Κορίνθου κ.ο.κ.)
- Επικέντρωση σε ορισμένες μορφές τουρισμού (μετά από την απαραίτητη έρευνα) με στόχο την κατανομή του σε όλο το χρόνο, π.χ. συνεδριακός, γαστρονομικός (όχι μόνο ελληνικής κουζίνας), τουρισμός αγορών, πολιτιστικός τουρισμός
- Ίδρυση Γραφείου Γυρίσματος Ταινιών με πρώτο στόχο τη διαμόρφωση κινήτρων (στη Νέα Υόρκη π.χ., όπου το 2011 τα κίνητρα ήταν της τάξης 30%, 100.000 κάτοικοι εργάστηκαν για 328 παραγωγές), στο πλαίσιο της Ε.Τ.Ο.Α.Α., έρευνα για την αναπαράσταση της Αθήνας στον Κινηματογράφο με τελικό στόχο την ένταξη στη σειρά βιβλίων «World Film Locations» και έρευνα για την τηλεόραση (πχ. ως θέματα διπλωματικών εργασιών στα Πανεπιστήμια με κίνητρο τη βράβευσή τους)
- Διαμόρφωση Κινήτρων για βελτίωση ξενοδοχειακής υποδομής
- Αλλαγή νομοθεσίας για το ποια ξενοδοχεία επιτρέπονται

Ειδικά μέτρα στήριξης του εμπορίου στο κέντρο Αθήνας

Στόχος της δράσης αποτελεί η αναζωογόνηση της εμπορικής κίνησης στο κέντρο της Αθήνας. Η τόνωση του εμπορίου αφορά:

1^ο στην αύξηση της εμπορικής κατανάλωσης μέσω της προσέλκυσης επισκεπτών που έρχονται στην περιοχή για άλλο σκοπό. Προτεινόμενα μέτρα:

- Ενίσχυση τουριστικής δραστηριότητας

- Επιστροφή δημοσίων φορέων στο κέντρο
- 2^ο στην προσέλκυση επισκεπτών με μοναδικό σκοπό την κατανάλωση
- 3^ο στη διαφύλαξη της εμπορικής μορφής του κέντρου της Αθήνας και στην ένταξη συμπληρωματικών χρήσεων πχ καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος.
- 4^ο σε άλλα ειδικά μέτρα όπως:
 - Κίνητρα για τη διατήρηση, την επαναφορά και την ανάπτυξη θεματικών αγορών στο εσωτερικό κέντρο της Αθήνας και σε συνοικίες στις οποίες υπάρχει μεγάλος αριθμός κενών καταστημάτων.
 - Ανάπλαση υποβαθμισμένων περιοχών με θεσμοθέτηση ενός πλαισίου φορολογικών και άλλων κινήτρων για την ενεργοποίηση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας νέων επιχειρηματιών (π.χ. νέοι, ΑΜΕΑ, καλλιτέχνες, βιοτεχνίες χειροτεχνίας κλπ.)
 - Προγραμματισμός ειδικών παζαριών π.χ. μια Κυριακή το μήνα, ή προσαρμογή του ωραρίου καταστημάτων ειδικά για την περίοδο των εκπτώσεων κ.α.
 - Ανάπτυξη ταυτότητας, προστασία και ενίσχυση αστικών ταυτοτήτων και προβολή της περιοχής ή/και συγκεκριμένης εμπορικής περιόδου (πχ εκπτώσεις, bazaar, περίοδος προσφορών κλπ) πανελλαδικά αλλά και σε γειτονικές χώρες (π.χ. στην Κύπρο). Αντίστοιχο παράδειγμα αποτελεί η πόλη της Κωνσταντινούπολης με την προβολή της περιόδου των εμπορικών της εκπτώσεων στα λεωφορεία της Αθήνας.
 - Εφαρμογή προγράμματος κινήτρων για την επιστροφή της κατοικίας.
 - Κυκλοφοριακές παρεμβάσεις, πρόσβαση φορτηγών τροφοδοσίας μόνο σε συγκεκριμένες ώρες και μέρες, κ.α.

Θέσπιση κινήτρων και αντικινήτρων εγκατάστασης συστάδων επιχειρήσεων σε συγκεκριμένα μέρη της πόλης (clusters)

- α) Θέσεις clusters που έχουν ήδη προταθεί ή προγραμματιστεί:
- επιχειρήσεων τεχνολογικού και γνωσιακού προσανατολισμού με έμφαση στους Η/Υ και τις εφαρμογές τους και σε εκτυπωτικές δραστηριότητες, στην περιοχή Εξαρχείων
 - νέων επιχειρήσεων media και δημιουργικών βιομηχανιών τεχνολογικού και γνωσιακού προσανατολισμού, στην περιοχή Αττικής Στ. Λαρίσης Σεπολίων.
 - νέων επιχειρήσεων καλλιτεχνικού προσανατολισμού και media, στην οδό Πειραιώς
 - επιχειρήσεων εξειδικευμένων υποκλάδων εμπορίου (π.χ. αγορά μπαχαρικών), στην περιοχή της Κεντρικής Αγοράς και της οδού Αθηνάς
 - νέων επιχειρήσεων σε συνάρτηση με το προβλεπόμενο από το ΡΣΑ-2021 «Επιστημονικό και Τεχνολογικό Πάρκο» (στους τομείς: τρόφιμα, γεωργία, βιοτεχνολογία, πράσινα υλικά και τεχνολογίες δόμησης), στην περιοχή του Ελαιώνα.
- β) Κριτήρια επιλογής σημείων εγκατάστασης:
- περιοχές χρίζουσες οικονομικής αναζωογόνησης
 - περιοχές με ιστορικό επίδοσης σε συγκεκριμένους κλάδους/ υποκλάδους, ή ύπαρξής τους ή εν δυνάμει ύπαρξής τους.
 - περιοχές που είναι δυνατόν να προσελκύσουν τις κατάλληλες ομάδες πολιτών για τις εκάστοτε προτεινόμενες ρυθμίσεις

Δημιουργία Θυρίδων Νεανικής Επιχειρηματικότητας, Σταθμού Εξυπηρέτησης Μιας Στάσης (one stop shop) και Γραφείου-μηχανισμού παρακολούθησης και ενίσχυσης επιχειρηματικών και καινοτόμων πρωτοβουλιών

Βασικά προβλήματα για την ίδρυση επιχειρήσεων στην Ελλάδα, είναι η πολυνομία, η γραφειοκρατία, η απειρία και η εύκολη απογοήτευση νέων επιχειρηματιών καθώς και οι παρατυπίες-παραινόμενες που ενίοτε εμφιλοχωρούν. Οι περισσότεροι νέοι επίδοχοι επιχειρηματίες, πέρα από την καθοδήγηση (mentoring)

που έχουν ανάγκη, χρειάζονται επίσης βοήθεια στο γραφειοκρατικό μέρος της ίδρυσης και αδειοδότησης. Σε αυτό μπορεί να συνδράμει η τοπική αυτοδιοίκηση δημιουργώντας σημεία επαφής (θυρίδες). Προτείνεται επομένως η δημιουργία μια υπηρεσίας με τρία σκέλη:

α) Θυρίδες: παροχή συμβουλών και αρωγής νέων που προτίθενται να δημιουργήσουν νέα επιχείρηση και συνεργασία με διάφορες πρωτοβουλίες όπως τα Open Coffees, workshops, start up events, κλπ που λειτουργούν στην πόλη, ενημερωτικές καμπάνιες, και νομικές, χρηματοδοτικές, εργασιακές, διοικητικές συμβουλές.

β) Σταθμός Εξυπηρέτησης Μίας Στάσης: εξυπηρέτηση αιτημάτων και αιτήσεων για νέες επιχειρήσεις με διεκπεραίωση των διαδικασιών μέχρι την αδειοδότηση.

γ) Γραφείο-μηχανισμός παρακολούθησης και ενίσχυσης επιχειρηματικών και καινοτόμων πρωτοβουλιών: λειτουργία παρατηρητηρίου, μηχανισμού συγκέντρωσης και μεταφοράς προτάσεων και ιδεών, οργάνωση εκδηλώσεων

Οριζόντια μέτρα στήριξης αγοράς ακινήτων στο κέντρο

Τα ακίνητα έχουν επιβαρυνθεί (διαχρονικά και ιδιαίτερα κατά τα τελευταία χρόνια) με σωρεία φορολογικών επιβαρύνσεων. Τα μέτρα αυτά άλλοτε επιδιώκουν τη σύλληψη της υπεραξίας που παράγεται από την αύξηση της γαιοπροσόδου (που απορρέει από «εξωτερικές» ως προς το ακίνητο ενέργειες και επενδύσεις) και άλλοτε αποτελεί μια λογιστικά εύκολη μέθοδο αύξησης των δημοσιονομικών εσόδων. Η παρούσα δράση εστιάζει στην αποφυγή υπερβολικής χρήσης της δεύτερης εκδοχής, ιδίως όταν αυτή αποσυνδέεται από την επιδίωξη σύλληψης της αύξησης της γαιοπροσόδου. Ακριβής οριοθέτηση του ζητήματος, και διατύπωση συγκεκριμένων προτάσεων προϋποθέτει ειδική μελέτη. Ενδεικτικά ζητήματα προς εξέταση:

- Η μη υπέρβαση των πραγματικών από τις αντικειμενικές αξίες. Το ζήτημα δεν αφορά μόνο το κέντρο, αλλά σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο τελευταίο, δεδομένης της κατακόρυφης πτώσης των τιμών των ακινήτων σε διάφορες κεντρικές περιοχές υψηλής προβληματικότητας.

- Οι φόροι μεταβίβασης ακινήτων (πιθανώς, ειδικές ρυθμίσεις για ακίνητα που θα ενταχθούν σε προγράμματα ανάπλασης).

Μέτρα για την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας

Η έννοια της εγκληματικότητας παραπέμπει σε αξιόποινες πράξεις που προσδιορίζονται ειδικότερα από τον Ποινικό Κώδικα και συνδέονται με εγκλήματα κατά της ζωής (ανθρωποκτονίες) και της περιουσίας (κλοπές, ληστείες), εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας (π.χ. βιασμοί) και εγκλήματα οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ελευθερίας (μαστροπεία, σωματεμπορία κ.λπ.), εγκλήματα κατά της ασφάλειας των συγκοινωνιών και κατά των κοινωφελών εγκαταστάσεων, αλλά και εγκλήματα που αφορούν τη δημόσια τάξη και την κοινή ειρήνη, όπως η πρόσφατη «πυρπόληση» του κέντρου της Αθήνας, τον Φεβρουάριο 2012 και η καταστροφή πολλών δημοσίων και ιδιωτικών κτιρίων.

Η κύρια ενότητα ενεργειών για την άμεση αντιμετώπιση της εγκληματικότητας αρθρώνεται γύρω από την αστυνόμευση και την καταστολή αλλά και την πρόληψη διάπραξης εγκληματικών πράξεων.

Σχετικά με την αστυνόμευση, υπενθυμίζεται το Σχέδιο Δράσης για το Ιστορικό Κέντρο (17.5.2011) για την ενίσχυση του Ειδικού Σχεδίου Αστυνόμευσης στο κέντρο της Αθήνας, το οποίο περιλαμβάνει δράσεις ενίσχυσης της ΕΛ.ΑΣ, καθημερινές περιπολίες πεζών και εποχούμενων τμημάτων των ομάδων ΔΙΑΣ και ΔΕΛΤΑ, στοχευμένες επιχειρησιακές δράσεις της ομάδας πρόληψης και καταστολής εγκλήματος (ΟΠΚΕ) καθώς και επιχειρήσεις αστυνομικών ομάδων (επιχειρήσεις «σκούπα») κάθε εβδομάδα⁵.

Για την επιτυχή καταπολέμηση της εγκληματικότητας απαιτείται:

- διαχρονική συνέχεια και σταθερότητα της προσπάθειας
- επιτελικός σχεδιασμός διαδοχικών βημάτων
- συσχέτιση με τις δράσεις καταπολέμησης της παραβατικότητας και

⁵ Οι ειδικότερες δράσεις που προβλέπονται το Σχέδιο Δράσης για το Ιστορικό Κέντρο παρουσιάζονται αναλυτικά στο Παράρτημα.

- συσχέτιση με άλλες δράσεις, μη αστυνομικού χαρακτήρα, όπως η επανάχρηση εγκαταλελειμμένων κτιρίων και κτιρίων υπό κατάληψη, η παρέμβαση στο κτιριακό απόθεμα και η απόσυρση παλαιών κτιρίων και συνόλων, η στοχευμένη αναθεώρηση των χρήσεων γης και η αλλαγή των όρων και περιορισμών δόμησης σε επιλεγμένες περιοχές καθώς και ο χαρακτηρισμός κρίσιμων περιοχών του Δήμου Αθηναίων ως «Ειδικών Ζωνών Ανάπλασης», με σκοπό την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική αναζωογόνησή τους.

Σε κάθε περίπτωση, το επιχειρησιακό σχέδιο αστυνομικών παρεμβάσεων θα πρέπει να μην δίνει περιθώρια αστυνομικής αυθαιρεσίας, να διασφαλίζει τη νομιμότητα και να προστατεύει την προσωπικότητα και τα δικαιώματα των πολιτών.

Μέτρα για την αντιμετώπιση της παραβατικότητας

Η έννοια της παραβατικότητας παραπέμπει σε μη νόμιμες πρακτικές που δεν εμπίπτουν στο στενότερο πεδίο της εγκληματικότητας, οι οποίες έχουν όμως σημαντικές επιπτώσεις στην οικονομική δραστηριότητα και την ποιότητα ζωής.

Τέτοιες πρακτικές που συνδέονται με τη λειτουργία της πόλης συμπεριλαμβάνουν μεταξύ άλλων το παραεμπόριο, το λαθρεμπόριο, τη «μαύρη» εργασία, τον εκφυλισμό των κοινόχρηστων χώρων σε χώρους κυκλοφορίας ή στάθμευσης οχημάτων, την παράνομη παρόδια στάθμευση, την καταπάτηση δημόσιου χώρου από δραστηριότητες (πχ. «επέκταση» καταστημάτων στα πεζοδρόμια, παράνομα περίπτερα κ.λπ.), την καταστροφή του αστικού εξοπλισμού και των κοινόχρηστων χώρων, την αλλοίωση-υποβάθμιση της αρχιτεκτονικής εικόνας των κτηρίων (από τους κατοίκους τους και από τρίτους), τα αυθαίρετα κτίσματα (στον ιδιωτικό και το δημόσιο χώρο) και τις αυθαίρετες κατασκευές (πχ. στα δώματα των κτηρίων), την ηχορύπανση, τις παράνομες χρήσεις γης και δραστηριότητες, την παράνομη ενοικίαση χώρων για κατοίκηση, την παραξενοδοχία, τις πρακτικές ρύπανσης της πόλης, την παράνομη κατάληψη δημόσιου χώρου και την παρεμπόδιση της κυκλοφορίας από πορείες και εκδηλώσεις-διαμαρτυρίες, καθώς και τις μόνιμες καταλήψεις κτηρίων από τρίτους.

Ακολουθούν επιμέρους μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την αντιμετώπιση της παραβατικότητας σε σχέση με: α) τα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος (ΚΥΕ), β) το παραεμπόριο και γ) την παράνομη εκμίσθωση διαμερισμάτων, κατοικιών και άλλων χώρων. Ειδικότερα:

α) Καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος (ΚΥΕ)

- Συμπλήρωση/τροποποίηση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου περί αδειών ίδρυσης και λειτουργίας ΚΥΕ (άρθρο 80 ΔΚΚ, άρθρο 22 ν. 3536/2007 και ΚΥΑ 10551/2007, ΦΕΚ 246 Α'), ώστε να καθιερωθεί η υποχρέωση ανανέωσης της αδειάς, ανά 5ετία, για όλα τα λειτουργούντα ΚΥΕ και να αντιμετωπισθούν κενά που έχουν εντοπισθεί στο ισχύον κανονιστικό καθεστώς, ιδίως για τις περιπτώσεις ΚΥΕ που παρουσιάζουν συστηματική παραβατικότητα και για τα οποία η ανανέωση της αδειάς μπορεί να συναρτηθεί με τον αριθμό, το είδος και τη βαρύτητα των παραβάσεων, ώστε να λειτουργήσει αποτρεπτικά για το μέλλον.
- Έκδοση κανονιστικής διάταξης κατά το άρθρο 79 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, με την οποία θα τεθούν συγκεκριμένα χωροθετικά κριτήρια, είτε γενικά (για το σύνολο του Δήμου), είτε ειδικότερα (ανά κατηγορία και τύπους περιοχών). Στόχος είναι αφενός η προστασία ειδικών κατηγοριών χρήσεων και ευπαθών ομάδων πληθυσμού (π.χ. νοσοκομεία, γηροκομεία, παιδικούς σταθμούς, σχολεία, κ.λπ.) από συγκεκριμένες, οχλούσες, κατηγορίες ΚΥΕ και αφετέρου η συσχέτιση της χωροθέτησης νέων ΚΥΕ με συγκεκριμένους τύπους περιοχών (π.χ. περιοχές με κεντρικές λειτουργίες όπου η κατοικία δεν αποτελεί την κύρια χρήση, περιοχές με φαινόμενα εγκατάλειψης από τους κατοίκους και σταδιακής μείωσης της κατοικίας, περιοχές κορεσμένες με αυξημένη παρουσία καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος κ.λπ.).
- Διαφοροποίηση των δημοτικών τελών ανά κατηγορία και τύπους περιοχών, ώστε αφενός να ενισχυθεί η χωροθέτηση νέων ΚΥΕ ή κατηγοριών ΚΥΕ σε περιοχές όπου είναι επιθυμητή η εγκατάστασή τους (π.χ. κέντρο πόλης, περιοχές σταδιακής μείωσης της κατοικίας) και αφετέρου να ανακόψει την εγκατάσταση νέων ΚΥΕ σε περιοχές που παρουσιάζουν φαινόμενα υψηλών συγκεντρώσεων ή και κορεσμού.

- Δημιουργία βάσης δεδομένων αδειών ΚΥΕ με καταχώρηση τόσο των υφιστάμενων όσο και των νέων αδειών ΚΥΕ στο Δήμο Αθηναίων. Η βάση αυτή, πέραν της συστηματοποίησης και της διευκόλυνσης στην παρακολούθηση των αδειών από την πλευρά του Δήμου, μπορεί να αξιοποιηθεί για την ανάρτηση μέρους της πληροφορίας στην ιστοσελίδα του Δήμου Αθηναίων, με δυνατότητα αναζήτησης των εγκατεστημένων ΚΥΕ βάσει διεύθυνσης και με σχετικό χάρτη (γεωγραφικό σύστημα).
- Ενίσχυση και συστηματοποίηση των ελέγχων από τη Δημοτική Αστυνομία (αναδιοργάνωση της Δημοτικής Αστυνομίας και λειτουργία της επί 24ωρου βάσεως, δημιουργία κλιμακίων της Δημοτικής Αστυνομίας ανά δημοτική κοινότητα και ενίσχυση των ελέγχων για την αντιμετώπιση της ηχορύπανσης, την παράνομη στάθμευση και κατάληψη του δημοσίου χώρου της πόλης και τον εντοπισμό λοιπών παραβάσεων).
- Δημιουργία ειδικού κέντρου υποδοχής παραπόνων και καταγγελιών στον Δήμο Αθηναίων, είτε μέσω διαδικτύου, είτε μέσω ειδικού τηλεφωνικού αριθμού, με σκοπό τη συστηματική καταγραφή των παραπόνων και καταγγελιών ανά κατηγορία (ηχορύπανση, κατάληψη δημόσιου χώρου, παράνομη αλλαγή χρήσης ΚΥΕ κλπ) και την οργανωμένη αντιμετώπιση των περιστατικών τα οποία καταγγέλλονται.
- Σύνταξη και δημοσιοποίηση στο διαδίκτυο ετήσιας έκθεσης για την κατάσταση των ΚΥΕ στον Δήμο της Αθήνας στην οποία θα περιλαμβάνονται πλήρη στοιχεία για τις αιτήσεις που υποβλήθηκαν, τις προεγκρίσεις ίδρυσης και τις άδειες ίδρυσης και λειτουργίας που χορηγήθηκαν, τις καταγγελίες που υποβλήθηκαν, τις αυτοψίες και ελέγχους που έγιναν, τα αποτελέσματα των ελέγχων και τις παρατυπίες που διαπιστώθηκαν, καθώς και τις κυρώσεις που επιβλήθηκαν.

β) Παραεμπόριο

- Δίωξη παραεμπορίου και επιτόπια καταστροφή προϊόντων.
- Ευέλικτες διαδικασίες καταστροφής κατασχεμένων προϊόντων.

- Συστηματική και καθημερινή αστυνόμευση των περιοχών στις οποίες παρατηρείται συγκέντρωση παραεμπορίου, ιδίως έξω από τα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα (Προπύλαια, Νομική Σχολή, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών κ.λπ.).
- Αυστηροποίηση ποινικών και διοικητικών κυρώσεων για καταστήματα που συμμετέχουν σε διακίνηση λαθραίων προϊόντων.
- Δημιουργία πολυπολιτισμικών αγορών για διάθεση νομίμων προϊόντων μεταναστών

γ) Παράνομη εκμίσθωση διαμερισμάτων, κατοικιών και άλλων χώρων

- Τροποποίηση ισχύουσας νομοθεσίας, με σκοπό την καθιέρωση ποινικών κυρώσεων (φυλάκιση και χρηματική ποινή) και αυστηρότερων διοικητικών κυρώσεων σε όσους εκμισθώνουν, υπομισθώνουν ή παραχωρούν ακίνητα για παράνομες χρήσεις και δραστηριότητες ή σε παράνομους μετανάστες ή σε πρόσωπα που διευκολύνουν τη διαμονή παράνομων μεταναστών στο ακίνητο ή/και την τέλεση αξιόποινων πράξεων.
- Συμπλήρωση ισχύουσας νομοθεσίας για τα εγκαταλελειμμένα κτίρια με την πρόβλεψη ποινικών κυρώσεων για όσους παραμελούν τη φύλαξη των κενών ακινήτων τους με αποτέλεσμα να τελούνται σε αυτά άλλες παράνομες πράξεις (π.χ. διακίνηση και χρήση ναρκωτικών, κ.λπ.) ή να εισέρχονται και να διαμένουν σε αυτά παράνομοι μετανάστες. Επιβαρυντικές περιπτώσεις όταν, λόγω της παραμέλησης της φύλαξης σε κενά διαμερίσματα και κτίρια και της λήψης κατάλληλων μέτρων ασφαλείας, τελούνται πράξεις που αποτελούν κίνδυνο για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια, τη δημόσια υγεία ή υποβαθμίζουν ουσιαδώς το περιβάλλον της περιοχής τους και την ποιότητα ζωής των κατοίκων τους.

Μέτρα για την καταπολέμηση φαινομένων παραβατικότητας και εγκληματικότητας όταν γίνονται πορείες

Ειδικά για την εκδήλωση φαινομένων παραβατικότητας και εγκληματικότητας σε πορείες στο Κέντρο της Αθήνας (βλ. πρόσφατα επεισόδια),

είναι ευθύνη των οργανωτών για τη διαφύλαξη της νομιμότητας και της ασφάλειας όσον αφορά στην ελεύθερη έκφραση των πολιτών, αλλά και της διασφάλισης όλων των προϋποθέσεων προστασίας της περιουσίας των πολιτών, των πολιτισμικών μνημείων και της ελεύθερης πρόσβασης στην οικονομική δραστηριότητα της πόλης.

Ολιγάριθμες συγκεντρώσεις δεν θα πρέπει να αποκλείουν την ελεύθερη διακίνηση των οχημάτων και των πολιτών.

Η πολιτεία, διά των δυνάμεων προστασίας της νομιμότητας και του πολίτη, οφείλει να εξασφαλίζει την τήρηση των κανόνων αφενός της ελεύθερης συμμετοχής και έκφρασης των πολιτών, αφετέρου την ασφάλεια τόσο των πολιτών, όσο και της περιουσίας (κινητής και ακίνητης).

Μέτρα για την ενίσχυση του κοινωνικού χαρακτήρα της πόλης

Η προσέγγιση των προβλημάτων του κέντρου της πόλης πρέπει να έχει ως κεντρικό μέλημα την ανάδειξη του κοινωνικού τους χαρακτήρα και την απόκρουση λύσεων που είτε στηρίζονται στην αστυνομική βία, είτε αποβλέπουν σε επίλυση μέσω της διασποράς, ή της μετατόπισης των προβλημάτων σε άλλες περιοχές της πόλης.

Ο κοινωνικός χαρακτήρας των προβλημάτων του κέντρου της πόλης γίνεται ακόμη πιο σαφής στις σημερινές συνθήκες κρίσης, με τη μεγάλη αύξηση και ποιοτική διαφοροποίηση του πληθυσμού των αστέγων, εκείνων που έχουν ανάγκη σίτισης, κ.λπ. Τα οξυμμένα προβλήματα και τα νέα αυτά φαινόμενα αποτελούν ακραίες μορφές κοινωνικών ανισοτήτων και σηματοδοτούν πλήρη απώλεια του δικαιώματος στην πόλη για κάποιες ομάδες του πληθυσμού της.

Η ελληνική κοινωνία πρέπει να επιχειρήσει να συγκροτήσει νέες τοπικές συλλογικότητες με δημοκρατικό έλεγχο και κοινωνική ευαισθησία, ως στρατηγικές δομές κοινωνικής αναπαραγωγής, διευρύνοντας την εμβέλεια της οικογενειακής αλληλεγγύης και των οικογενειακών στρατηγικών στις οποίες στηρίχθηκε η κοινωνική αυτορύθμιση των προηγούμενων δεκαετιών. Αντικείμενο των συλλογικοτήτων αυτών είναι η αντιστοίχιση των πόρων που μπορούν να συγκεντρώσουν με τις τοπικές ανάγκες και με προτεραιότητα στις πιο επείγουσες.

Δυνητικοί πόροι των δομών αλληλεγγύης είναι κυρίως η εργασιακή δύναμη των ανέργων, το σχολάζον κεφάλαιο οποιασδήποτε μορφής, και επικουρικά οι ιδιωτικές ή εταιρικές προσφορές. Ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι στην παροχή βιώσιμων σχεδίων για την ανάπτυξή τους, στην ενίσχυσή τους με πρόσθετους πόρους και στην εποπτεία και αξιολόγησή τους. Ως συγκεκριμένα μέτρα προτείνονται τα εξής:

- Καταγραφή των ευάλωτων ομάδων (άστεγοι, χρήστες ναρκωτικών ουσιών, παράνομοι μετανάστες κ.λπ.) και των χαρακτηριστικών τους (χωροθέτηση, αριθμός κ.λπ.) και εκτίμηση των σχετικών αναγκών. Εκτίμηση της υφιστάμενης κατάστασης όσον αφορά τη διακύμανση του αριθμού και τις προοπτικές.
- Χρήση εγκαταλελειμμένων ακινήτων και επιδότηση ιδιοκτητών για τη στέγαση μελών των ευάλωτων ομάδων σε συνδυασμό με κοινωνική εργασία (φροντίδα ηλικιωμένων, έργα αναβάθμισης της γειτονιάς) με στόχο την προοπτική επανένταξης. Χωροθετικός σχεδιασμός για την αποφυγή υπερσυγκεντρώσεων.
- Δημιουργία τραπεζών χρόνου με πρωτοβουλιακή οργάνωση σε επίπεδο γειτονιάς και εποπτεία του Δήμου με στόχο την εκμετάλλευση των δεξιοτήτων του πληθυσμού των ευάλωτων ομάδων σε συνδυασμό με την κοινωνική ένταξή τους.
- Συντονισμός από τον Δήμο των δραστηριοτήτων κοινωνικής προσφοράς διάφορων φορέων (εκκλησία, εταιρική ευθύνη, ΜΚΟ, εθελοντές) για τη μεγιστοποίηση και τη βιωσιμότητα του αποτελέσματος.
- Χωροθέτηση υπηρεσιών σίτισης και στέγασης ευάλωτων πληθυσμών με στόχο την αποφυγή υπερσυγκεντρώσεων και την εναρμόνιση των δυνατοτήτων προσφοράς τους με τοπικές ανάγκες.
- Ανάπτυξη δημοτικών πρωτοβουλιών για την παροχή φθηνών προϊόντων σε τοπικό επίπεδο για τα ευρύτερα ευάλωτα τμήματα του πληθυσμού (διαδικασία στην οποία μπορούν οι ιδιαίτερα ευάλωτες ομάδες να συμμετάσχουν ως δικαιούχοι και ως προσφέροντες εργασία).

- Ευαισθητοποίηση της εθελοντικής προσφοράς στην κατεύθυνση της επί τόπου επίτευξης κοινωνικής συνοχής ως από τα βασικά αντικείμενα του εθελοντισμού (βλ. επόμενη ενότητα).

Οριζόντια μέτρα για την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης

- Χωροθέτηση κέντρων πρώτης υποδοχής νεοεισερχομένων μεταναστών και κέντρων κράτησης υπό απέλαση μεταναστών, σε περιοχές εκτός Αττικής.
- Έναρξη λειτουργίας Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής και αυτοτελούς Υπηρεσίας Ασύλου, κατ' εφαρμογή του ν. 3907/2011 – Εξεύρεση χώρων στέγασης σε κτίρια εκτός Δήμου Αθηναίων.
- Ταχεία διεκπεραίωση και ολοκλήρωση εκκρεμών υποθέσεων ασύλου.
- Εθελούσιες επιστροφές παράνομων μεταναστών με ευρείες καμπάνιες ενημέρωσης των ενδιαφερομένων, καταγραφή και ταυτοποίηση παράνομων αλλοδαπών που επιθυμούν να επιστρέψουν στις χώρες καταγωγής τους και έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων, εισιτηρίων, παροχή οικονομικού βοηθήματος, συνοδεία στο αεροδρόμιο και υποδοχή στον τελικό προορισμό.
- Δημιουργία δομών φιλοξενίας αιτούντων άσυλο και προσφύγων σε περιοχές εκτός Δήμου Αθηναίων.
- Επαναδιαπραγμάτευση συμφωνίας Δουβλίνο II.

Μέτρα ενίσχυσης του Εθελοντισμού

Την αναγκαιότητα της συμμετοχής στην αντιμετώπιση των προβλημάτων του κέντρου, της ευαισθητοποίησης και της δράσης των πολιτών έχουν κατανοήσει και έχουν αποδεχθεί οι κάτοικοι του ιστορικού κέντρου της πόλης οι οποίοι μέσω του οργανωμένου εθελοντισμού θέτουν με τη συμμετοχή τους τις βάσεις για την ανατροπή της κακής εικόνας και την ανανέωση του κέντρου της Αθήνας.

Κύρια σημεία της δράσης των πολιτών είναι η ανάδειξη της ιστορικής και πολιτισμικής κληρονομιάς των πόλεων που αποτελούν ταυτόχρονα σημαντικούς

παράγοντες για τον τουρισμό, την επιχειρηματικότητα, το εμπόριο και την ευζωία των κατοίκων.

Την ευαισθητοποίηση αυτή των πολιτών- κατοίκων του κέντρου της Αθήνας πρέπει να εναγκαλιστούν οι αρμόδιοι φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οποίοι πρέπει να συνεργαστούν συνάπτοντας σχετικές συμφωνίες με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, σωματεία, ιδρύματα, μη κυβερνητικές οργανώσεις καθιστώντας τους τελευταίους φορείς υλοποίησης των τοπικών κοινωνικών προγραμμάτων για την αποκατάσταση του κέντρου της Αθήνας.

Οι Οργανώσεις της Κοινωνίας Πολιτών (ΟΚΠ) έχουν μεγαλύτερη επάρκεια εξειδίκευσης, γνώση των τοπικών ιδιαιτεροτήτων και προβλημάτων της περιοχής με αποτέλεσμα την ταχύτερη υλοποίηση, και σημαντικά χαμηλότερο κόστος.

Από την άλλη πλευρά, η Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελεί προνομιακό χώρο εργασίας για τις οργανώσεις, καθώς έχουν: χαμηλότερο βαθμό γραφειοκρατίας από ότι η κεντρική εξουσία, από πρώτο χέρι την γνώση των τοπικών ιδιαιτεροτήτων και προβλημάτων, ανάγκη την τοπική και μάλιστα οργανωμένη κοινωνία, δυνατότητα άμεσου ελέγχου της αξιοπιστίας των τοπικών ΟΚΠ, δυνατότητα αμεσότερης λήψης αποφάσεων σε τοπικά ζητήματα, μεγάλες δυνατότητες συμμετοχής σε Ευρωπαϊκά Χρηματοδοτικά Προγράμματα, καθώς αποτελούν επιλέξιμους φορείς σε ένα μεγάλο αριθμό επιχειρησιακών προγραμμάτων.

Η συμμετοχή λοιπόν όσον το δυνατόν περισσότερων ενεργών μη κυβερνητικών οργανώσεων στα δίκτυα και τη δημόσια διαβούλευση καθώς και ενεργών πολιτών είναι επιτακτική και μπορεί να συμβάλλει αποφασιστικά στην ανόρθωση της πόλης.

Μεταξύ άλλων, οι προτεινόμενες δράσεις συμμετοχής των κατοίκων για την αποκατάσταση του Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας είναι οι ακόλουθες:

- Δράσεις καταγραφής και φωτογράφισης των διατηρητέων κτιρίων και των μνημείων της περιοχής που χρήζουν προστασίας και ανάδειξη αυτών με εκθέσεις σε κεντρικά σημεία της περιοχής.
- Εθελοντική συμμετοχή των κατοίκων στην επιτήρηση αστικών περιοχών.

- Στοχευμένη δράση για τον εθελοντικό καθαρισμό ιστορικών μνημείων σε συνεργασία με ομάδες της εφορίας αρχαιοτήτων.
- Δράσεις οικολογικού χαρακτήρα με καθαρισμούς δρόμων, πεζοδρομίων, πλατειών, ιστορικών μνημείων, ανακύκλωση και προστασία του περιβάλλοντος.
- Λαϊκές Συνελεύσεις για την ανταλλαγή απόψεων, εμπειριών και προτάσεων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του κέντρου. Διορισμό εκπροσώπων αρμόδιων για την μεταφορά των εμπειριών από τις Λαϊκές Συνελεύσεις στο Δημοτικό Συμβούλιο. Ανάδειξη του διαλόγου και της σημασίας της συμμετοχής των κατοίκων στη λήψη αποφάσεων για τον τόπο κατοικίας τους.
- Εκστρατείες ευαισθητοποίησης των τοπικών φορέων και κυρίως των σχολείων και των νέων για τις κινητοποιήσεις των κατοίκων του κέντρου, τις δράσεις τους, την ανάδειξη της σημασίας της εθελοντικής εργασίας για την ανάδειξη του κέντρου της Αθήνας.
- Λειτουργία Περιπτέρων Ενημέρωσης σε κομβικά σημεία του ιστορικού κέντρου της Αθήνας.
- Δράσεις πολιτιστικού χαρακτήρα για ενίσχυση και διάδοση της τοπικής πολιτιστικής κληρονομιάς, Διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων (μουσικοχορευτικά φεστιβάλ, φολκλορικά φεστιβάλ, φεστιβάλ γαστρονομίας, κινηματογραφικές προβολές σε μνημεία του κέντρου) πάντα με την συμμετοχή εθελοντών, τα έσοδα των οποίων θα διατίθενται σε ταμείο για την αποκατάσταση του κέντρου της πόλης.
- Διοργάνωση περιηγήσεων στο ιστορικό κέντρο της πόλης, αναβιώνοντας τη ζωή στους δρόμους της αρχαιότητας, μαρκάροντας αυτές τις διαδρομές με διακριτικό σήμα για την διεθνή αναγνώρισή τους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Οι ειδικότερες δράσεις που έχουν προβλεφθεί στο Σχέδιο Δράσης για το Ιστορικό Κέντρο (17.5.2011) είναι οι εξής:

- Καθημερινές πεζές περιπολίες ομάδων Αστυνομικών-Ειδικών Φρουρών.
- Καθημερινές εποχούμενες περιπολίες σε τρεις βάρδιες, οχημάτων και προσωπικού, ζευγών ομάδων Δίκυκλης Αστυνόμευσης «ΔΙΑΣ» και ομάδων «Ζ».
- Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα μεγάλη επιχείρηση γενικών αστυνομικών ελέγχων.
- Διάθεση από τη Δ/νση Αλλοδαπών Αττικής, R/T οχημάτων και προσωπικού για κίνηση εποχούμενων περιπολιών, σε τρεις βάρδιες.
- Διάθεση σε κεντρικά σημεία της Αθήνας Διμοιριών Μέτρων Τάξης (ΔΙΜΕΤ) σε δύο βάρδιες (πρωί-απόγευμα) για εκτέλεση πεζών περιπολιών-ενέργεια ελέγχων - προσαγωγών κ.λπ.
- Διάθεση Ομάδων Πρόληψης & Καταστολής Εγκλήματος (Ο.Π.Κ.Ε.).
- Διάθεση ομάδων των 3-4 αστυνομικών σε δύο βάρδιες, για την αντιμετώπιση των κλοπών – ληστειών.
- Μία φορά την εβδομάδα ειδική επιχείρηση για εφαρμογή της νομοθεσίας περί ναρκωτικών, κυρίως σε περιοχές όπου παρατηρείται μεγάλη παρουσία μικροδιακινητών-χρηστών.
- Καθημερινή διάθεση σε συγκεκριμένες περιοχές ομάδων των 3-4 αστυνομικών σε τρεις βάρδιες για την εφαρμογή της νομοθεσίας περί ναρκωτικών.
- Μία φορά την εβδομάδα επιχείρηση για τα εκδιδόμενα πρόσωπα.
- Καθημερινή διάθεση κατά περιοχές ομάδων των (3-4) αστυνομικών για την εφαρμογή της νομοθεσίας περί ηθών, λαθρεμπορίας, πνευματικής ιδιοκτησίας.
- Συγκρότηση ομάδας Αστυνομικών (1 βαθμοφόρος και 4 Αστυφύλακες – Ειδικοί Φρουροί) για τη διενέργεια ελέγχων σε πάσης φύσεως καταστήματα και προσαγωγών ατόμων.

- Συγκρότηση μικτών κλιμακίων ελέγχων από την Ελληνική Αστυνομία και τη Δημοτική Αστυνομία, σε τρεις βάρδιες.
- Συνεχείς στοχευμένες δράσεις για συλλήψεις ημεδαπών και αλλοδαπών κυκλωμάτων που εκμεταλλεύονται ενήλικους ή ανήλικους μετανάστες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Παραδείγματα χάραξης πολιτικών προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς από κράτη-μέλη της ΕΕ.

Η αναγκαιότητα διαφύλαξης και ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς, η οποία αποτελεί κοινό αγαθό της παγκόσμιας κοινότητας αποτυπώνεται σε όλες τις συμβάσεις, διακηρύξεις, χάρτες, οδηγίες, που έχουν συναφθεί ή εκδοθεί από την Ε.Ε. ή από διεθνείς οργανισμούς και ΜΚΟ, οι διατάξεις των οποίων έχουν υιοθετηθεί από τις νομοθεσίες των κρατών-μελών τους.

Γαλλία: Το κράτος δαπανά τεράστια ποσά ετησίως για την προστασία των «ιστορικών» μνημείων από τα οποία το μεγαλύτερο ποσοστό διατίθεται αποκλειστικά από το ίδιο ενώ οι τοπικές κοινότητες, μεριμνούν με δικούς τους πόρους υποβοηθούμενες από τις Νομαρχίες και τις Περιφέρειες. Κάθε κοινότητα σχεδιάζει πλάνο «αστικοποίησης», βάσει του οποίου πραγματοποιούνται εργασίες παρέμβασης. Οι δήμοι σε συνεργασία με εύπορους ιδιωτικούς φορείς, στοχεύουν στη δημιουργία περιοχών με «ιδιαιτέρο χαρακτήρα και ιστορικό ενδιαφέρον».

Συγκεκριμένα, σχετικά με τα ιστορικά μνημεία που αποτελούν περιουσία ιδιωτών ισχύουν σε περίπτωση που οι επιδιορθώσεις γίνονται με πρωτοβουλία και επίβλεψη του κράτους, επιβαρύνεται αρχικά ο ιδιοκτήτης και το ποσό επιστρέφεται άμεσα από το κράτος ενώ στην αντίθετη περίπτωση, οποιαδήποτε εργασία γίνεται με πρωτοβουλία του ιδιοκτήτη επιβαρύνει τον τελευταίο και το ποσό επιστρέφεται από το κράτος αρκεί το κτίριο να είναι επισκέψιμο για το κοινό. Επίσης, οι ιδιοκτήτες χαίρουν φοροαπαλλαγών για συγκεκριμένες εργασίες επισκευής κτισμάτων με «ενδιαφέροντα χαρακτήρα κληρονομιάς».

Μεγάλη Βρετανία: Το κράτος αναλαμβάνει τα έξοδα συντήρησής των μνημείων που ανήκουν κυρίως σε ιδιώτες με τη βοήθεια ιδιωτικών κεφαλαίων (χορηγών). Ιδιωτικά ιδρύματα αναλαμβάνουν τη διαχείριση ιστορικών ακινήτων με την άδεια των ιδιοκτητών τους. Κι εδώ παρέχονται φορολογικές απαλλαγές εφόσον υπάρχει η δυνατότητα επίσκεψης από το κοινό. Για τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς συνεργάζονται εθνικοί, περιφερειακοί, τοπικοί φορείς και ιδιωτικοί οργανισμοί έργου των οποίων μεταξύ άλλων είναι και η ενημέρωση, κατάρτιση των ιδιοκτητών διατηρητέων μνημείων για την αξιοποίησή τους. Το Υπουργείου Πολιτισμού, Επικοινωνίας και Αθλητισμού (DCMS) είναι ο κατεξοχήν αρμόδιος φορέας για τη συντήρηση των διατηρητέων μνημείων, τη διάκριση, κατηγοριοποίηση και ένταξη αυτών σε καταλόγους και συνεπικουρείται από τον δημόσιο ανεξάρτητο οργανισμό «Αγγλική Κληρονομιά» (**English Heritage**). Κύρια πηγή χρηματοδότησης των εργασιών συντήρησης αποτελεί ο εξίσου ανεξάρτητος κρατικός οργανισμός **Heritage Lottery Fund** ο οποίος καταρτίζει και δημοσιεύει τα προγράμματα επιχορήγησης που υποστηρίζει.

Γερμανία: Σε επίπεδο ομοσπονδιακού δικαίου η προστασία των μνημείων καθιερώνεται στον Πολεοδομικό Κώδικα, ενώ όλα τα κρατίδια διαθέτουν νόμο, όπου ορίζονται οι προϋποθέσεις και οι μέθοδοι διατήρησής τους. Η κυβέρνηση κάθε κρατιδίου αναθέτει στα **δημοτικά συμβούλια** τη διαχείριση της προστασίας των «πολιτιστικών μνημείων» σε α' βαθμό και την ίδρυση ειδικών υπηρεσιών υπεύθυνα για την προστασία των μνημείων. Φορείς που συνδράμουν στην συντήρηση των μνημείων, είναι οι δήμοι, εκκλησιαστικά και άλλου τύπου ιδρύματα, όπως και οι ίδιοι οι ιδιοκτήτες, οι οποίοι απολαμβάνουν μειωμένο φόρο εισοδήματος. Στη γερμανική νομοθεσία ενθαρρύνεται η επανάχρηση κτιρίων ως μουσείων, πολιτιστικών κέντρων, γραφείων και εμπορικών καταστημάτων.

Ισπανία: Το Σύνταγμα του 1992 (αρθ. 46) και το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο (κυρίως ο Ν. της 25ης Ιουνίου 1985 «για την ιστορική κληρονομιά») αναθέτουν στη δημόσια διοίκηση την υποχρέωση της προστασίας των πολιτιστικών αγαθών της χώρας. Αρμόδιοι φορείς ορίζονται οι συσταθείσες υπηρεσίες για την προστασία της ιστορικής κληρονομιάς σε επίπεδο κεντρικής διοίκησης και Αυτόνομων Κοινοτήτων. Ευθύνη αυτών είναι η καταγραφή και ένταξη των χρηζόντων προστασίας μνημείων

στο Γενικό Μητρώο Αγαθών Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος, για τα οποία κάθε δήμος είναι υποχρεωμένος να συντάξει Ειδικό Σχέδιο Προστασίας βάσει του οποίου πραγματοποιούνται διαδικασίες συντήρησης. Στην περίπτωση που ιδιώτες (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) αναλαμβάνουν τα έξοδα αποκατάστασης ακινήτων τυγχάνουν φοροαπαλλαγών.

Σουηδία: Διαχειριστές της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι τα δημοτικά διοικητικά συμβούλια σε τοπικό επίπεδο με την επικουρία του Εθνικού Συμβουλίου Κληρονομιάς. Λοιποί νόμοι χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού αναθέτουν συναφείς αρμοδιότητες στους δήμους αναφορικά με την ομαλή ένταξη διατηρητέων μνημείων στους σύγχρονους οικισμούς προβλέποντας αυστηρές κυρώσεις για κατασκευαστές και ιδιοκτήτες σε αντίθετη περίπτωση.

Φινλανδία: Η τοπική αυτοδιοίκηση έχει την απόλυτη ευθύνη της συντήρησης των μνημείων και της ένταξής τους στον πολεοδομικό σχεδιασμό, ενώ οι Περιφέρειες φροντίζουν για την ορθή κατανομή των κονδυλίων από την Ε.Ε. (ΕΤΠΑ), η οποία χρηματοδοτεί έργα συντήρησης σχετιζόμενα άμεσα με την τουριστική ανάπτυξη και την εξάλειψη των περιφερειακών ανισοτήτων. Κάθε δήμος συστήνει αρχείο και βάση δεδομένων μνημείων και μεριμνά για την εκπαίδευση εξειδικευμένου προσωπικού και η ενημέρωση του κοινού. Οι ιδιώτες- ιδιοκτήτες μνημείων οφείλουν να φροντίσουν οι ίδιοι για την διατήρηση των ακινήτων τους με το κράτος να καλύπτει μέρος των δαπανών. Τα ακίνητα που συντηρούνται επαναχρησιμοποιούνται ως κατοικίες ή για να στεγάσουν κοινωφελή ιδρύματα, γραφεία και σχολεία.

Πολωνία: Οι τοπικές διοικήσεις παρέχουν νομική, οικονομική και διαχειριστική υποστήριξη για την προστασία την πολιτιστικής κληρονομιάς. Δημόσια διατηρητέα μνημεία παραχωρούνται σε ιδιώτες παρέχοντάς τους οικονομικά κίνητρα προκειμένου να προχωρήσουν στη συντήρηση και εκμετάλλευσή τους\

Σλοβακία: Η αρμοδιότητα διαφύλαξης των μνημείων ανήκει στα περιφερειακά και τοπικά όργανα. Ενθαρρύνεται, η ιδιωτικοποίηση των ακινήτων ιστορικής σημασίας, έτσι ώστε οι νέοι ιδιοκτήτες να αναλάβουν τα έξοδα συντήρησης στα οποία δεν μπορεί να ανταποκριθεί το κράτος με αντάλλαγμα κάποιες φοροαπαλλαγές (μείωση της φορολογικής βάσης). Για να εξαιρεθούν τα ακίνητα από τους φόρους θα πρέπει

να είναι πάνω από πενήνταετία ενταγμένα στο Γενικό Κατάλογο Μνημείων ή να βρίσκονται σε προστατευόμενη περιοχή ή να έχουν χαρακτηριστεί παραδοσιακά. Σε περίπτωση που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν προς οικονομικό όφελος των ιδιοκτητών τους τότε δεν υπόκεινται σε ειδικό καθεστώς φορολόγησης.

ΗΠΑ: Μόλις στα μέσα του 20ου αιώνα ο πολιτικός κόσμος άρχισε να συνειδητοποιεί την ανάγκη προστασίας της εθνικής πολιτιστικής κληρονομιάς και προέβη σε χάραξη πολιτικής, η οποία αποτυπώθηκε σε νόμο το 1966 (National Historic Preservation Act, τροποποίηση 1992). Σύμφωνα με αυτόν η ομοσπονδιακή κυβέρνηση μέσα από τις αρμόδιες υπηρεσίες της δίνει τις κατευθυντήριες γραμμές, συμβάλλει και ενθαρρύνει τις Πολιτείες να εφαρμόζουν μέτρα προστασίας του πολιτιστικού πλούτου ενώ σημαντικός αρωγός είναι ο ιδιωτικός τομέας (ΜΚΟ, ιδιοκτήτες, τοπικές ενώσεις, ιδρύματα) κυρίως γιατί στην ιδιοκτησία του ανήκουν τα περισσότερα μνημεία και αγαθά πολιτιστικής αξίας.

Κοινή πρακτική στη σχεδίαση και εφαρμογή πολιτικών

Παρά τις εμφανιζόμενες αποκλίσεις λόγω πολιτικού καθεστώτος, ιστορικού παρελθόντος, οικονομικής ανάπτυξης καθώς και εκπαίδευσης και κουλτούρας του κάθε λαού, τα κράτη ακολουθούν μια κοινή πρακτική στη σχεδίαση και εφαρμογή των πολιτικών τους για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, η οποία περιέχεται στα ακόλουθα:

- α) υιοθέτηση αποκεντρωμένου συστήματος διαχείρισης του πολιτιστικών μνημείων
- β) καταγραφή, αρχειοθέτηση και ταξινόμηση κατά βαθμό σπουδαιότητας των διατηρητέων για να είναι εφικτή η νομική κάλυψή τους και να διευκολυνθεί το σύστημα φορολογικών ελαφρύνσεων προς τους ιδιώτες-ιδιοκτήτες.
- γ) προώθηση της ψηφιακής επεξεργασίας βάσης δεδομένων για τα μνημεία με συσχετισμό κειμένου, φωτογραφιών και γραφικών για καθένα από αυτά.
- δ) ενθάρρυνση συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων και των ιδιωτικών κεφαλαίων στη χάραξη και την εφαρμογή πολιτικής για την προστασία των μνημείων
- ε) μέριμνα για την εκπαίδευση εξειδικευμένου προσωπικού στον τομέα της συντήρησης και την επαγγελματική αποκατάστασή

στ) ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης για τη σημασία της διατήρησης του πολιτιστικού πλούτου.

ζ) επανένταξη των μνημείων στη σύγχρονη κοινωνική και οικονομική ζωή με στόχο την αειφόρο ανάπτυξη. Η επανάχρηση και προσβασιμότητα των μνημείων από το κοινό σκοπό έχουν τη βελτίωση των δεικτών για την απασχόληση, οικονομική και τουριστική ανάπτυξη και την άνοδο του βιοτικού επιπέδου κυρίως των υποβαθμισμένων περιοχών. Μέσα από την εξάλειψη των περιφερειακών ανισοτήτων και την τοπική οικονομική ευρωστία η αειφόρος ανάπτυξη, επιταγή των τελευταίων δεκαετιών, είναι στόχος εφικτός.